

Obletnice

Škofjeloški pasijon ima tristo let

Škofjeloški pasijon, nastarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku in edina v celoti ohranjena režijska pasijonska knjiga v Evropi z začetka 18. stoletja, je datirana z letnico 1721. Letos torej mineva tristo let, odkar je v škofjeloškem kapucinskem samostanu nastala pod peresom Lovrenca Marušiča, patra Romualda, ki je v tistem času tudi vodil pasijonske spokorniške procesije. V jubilejnim letu so nameravali v Škofji Loki po šestih letih premora Škofjeloški pasijon, Processio Locopolitana, znova uprizoriti na ulicah in trgih tisočletnega mesta.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Škofjeloški pasijon predstavlja eno največjih dragocenosti mesta in pomemben del slovenske kulturne dediščine, širši pomen za svetovno kulturno dediščino pa mu je leta 2016 priznal tudi vpis na reprezentativni seznam Unescove svetovne dediščine. Kot najstarejše dramsko besedilo v slovenskem jeziku je edinstvena priča srednjeveške baročne dramatizacije tedanjega knjižnega jezika, rokopis pa je tudi edina v celoti ohranjena režijska pasijonska knjiga v Evropi iz začetka 18. stoletja.

Procesije spodbujale versko vneto

Pasijon je zapisal pater Romuald Marušič (1676–1748), ki je med leti 1715 in 1727 kot pridigar in voditelj pasijonske spokorne procesije deloval v loškem kapucinskem samostanu. Dramska pesnitev je zapisana v 865 rimanih verzih. V trinajstih podobah z naslovi Raj, Smrt, Gospodova večerja, Samson, Krvavi pot, Bičanje, Kronanje, Hieronim, Glej, človek, Kristus na križu, Mati sedem žalosti, Skrinja zaveze in Božji grob upodablja motive velike noči in druge zgodbe iz Stare zaveze Svetega pisma ter razne alegorične motive. Nastal je na podlagi tradicije starejših besedil slovenskih spokornih procesij. V obdobju katoliške obnove so bile pasijonske procesije sredstvo za spodbujanje verske vneme,

z njimi so želeli podkrepiti nauke cerkve in njenih pridigarjev.

Rokopis še danes hrani jo v Kapucinskem samostanu in je del neprecenljivega starejšega fonda knjig tamkajšnje knjižnice. Lani so knjigo restavrirali in o tem posneli tudi dokumentarni film. Ravno v Dnevih Škofjeloškega pasijona si ga je mogoče ogledati na spletnih projekcijah.

Škofjeloški pasijon se danes, takokotv Romualdovem času, uprizarja v postnem in velikonočnem času, v obliki procesije po ulicah in trgih starega mestnega jedra Škofje Loke. Skozi mesto se pomikajo skupine nastopajočih, ki v dramski obliki uprizarjajo posamezne prizore. Velja za največjo gledališko predstavo na prostem v Sloveniji. Pri uprizoritvah sodeluje okoli tisoč prostovoljcev, med njimi glavnina

Novodobne uprizoritve Škofjeloškega pasijona:

1999 in 2000, režiser Marjan Kokalj
2009, režiser Borut Gartner
2015, režiser Milan Golob

druga svetovna vojna, po vojni pa politična ureditev ni bila naklonjena tovrstnim uprizoritvam. Kljub temu je bilo uprizorjenih nekaj odrskih priredb v slovenskih gledališčih in med slovenskimi narodnimi skupnostmi v Trstu, na avstrijskem Koroškem in v Argentini v Slovenski vasi v Buenos Airesu, predvajali so ga tudi na ljubljanskem radiu. V Škofji Loki so leta 1936 Škofjeloški pasijon uprizorili na dvorišču meščanske šole. Pod naslovom Škofjeloška pasijonska procesija sta ga pripravila Tine Debeljak in režiser Pavle Okorn. Sodelovalo je 165 amaterskih igralcev iz mesta in okoliških vasi.

Ogledalo si ga je okoli pet tisoč gledalcev, je zapisano na spletni strani Škofjeloškega pasijona. Dediščina Škofjeloškega pasijona se je ohranila skozi tri stoletja, tudi v obdobjih, ko procesije ni bilo mogoče uprizarjati. Tudi letos je tako leto. Pasijon bi si ob svojem tristotem rojstnem dnevu zaslužil spektakularno dogajanje, vendar ga je ustavila epidemija in po odločitvi odgovornih ga bo občinstvo znova videlo spet v letu 2022, takrat znova pod režijsko taktirko Boruta Gartnerja. Dotlej pa njegov duh ohranjajo dogodki, prilagojeni razmeram, od razstav do spletnih projekcij.

Živi duh Škofjeloškega pasijona

V sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja se je v Škofji Loki začelo oživljanje besedila Škofjeloškega pasijona, najprej s posameznimi prizori, nato pa kot uprizoritev v cerkvi sv. Ane v Kapucinskem samostanu. Temelji uprizoritve v sodobnem času pa so bili postavljeni v devetdesetih letih, najprej leta 1992 z

Pasijonske uprizoritve

V prejšnjem stoletju je uprizarjanje Škofjeloškega pasijona najprej prekinila

Skrivnostne postave na Kapucinskem mostu; predstava iz leta 2015 / Foto: Tina Dokl, arhiv GG

Vsakokrat v uprizoritvi sodeluje tudi okoli osemdeset konjenikov. Na sliki je predstava leta 2015. / Foto: Tina Dokl, arhiv GG

Množičen prizor s slike Raj Škofjeloškega pasijona leta 2009

Škofjeloški pasijon je zgodba o Kristusovem trpljenju; iz predstave leta 2015 / Foto: Tina Dokl, arhiv GG

Ko mesto zaživi v znamenju Škofjeloškega pasijona; na sliki uprizoritev iz leta 2009

si je deloval v loškem kapucinskem samostanu. Dramska pesnitev je zapisana v 865 rimanih verzih. V trinajstih podobah z naslovi Raj, Smrt, Gospodova večerja, Samson, Krvavi pot, Bičanje, Kronanje, Hieronim, Glej, človek, Kristus na križu, Mati sedem žalosti, Skrinja zaveze in Božji grob upodablja motive velike noči in druge zgodbe iz Stare zaveze Svetega pisma ter razne alegorične motive. Nastal je na podlagi tradicije starejših besedil slovenskih spokornih procesij. V obdobju katoliške obnove so bile pasijonske procesije sredstvo za spodbujanje verske vneme,

igralcev in statistov, ki prihajajo iz gledaliških skupin v Škofji Loki z okolico ter iz obeh dolin, tako rekoč z območja nekdanjega freisinškega gospostva. Pri pripravi predstave sodelujejo tudi strokovnjaki z različnih področij, ki pripomorejo, da ima Škofjeloški pasijon strokovno podlago in je obravnavan v skladu z ustreznimi smernicami. Zaradi kompleksnosti priprav ga uprizarja jo na vsakih šest let.